

Møte for lukkede dører
mandag den 20. februar 1956 kl. 12,45.

President: Johan Wiik.

Dagsorden:

Referat.

Presidenten: Møtet foreslås holdt for lukkede dører, og presidenten foreslår at Regjeringens medlemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis adgang til møtet - og det ansees som bifalt.

I anledning av innst. S. B. for 1955 har Utenriksdepartementet i skrivelse til Stortingets Kontor uttalt:

«Under henvisning til Kontorets forespørsel hertil kan meddeles at Utenriksdepartementet for sin del ikke har noe å bemerke til at ovennevnte innstilling for fremtiden ikke blir ansett som hemmelig.»

Presidenten foreslår:

Innst. S. B. for 1955 og forhandlingene i Stortinget offentliggjøres.¹

Votering:

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Presidenten: Så vil presidenten referere en redegjørelse fra ekspedisjonssjef Gjelsvik i anledning av at det fra embetsmenn i sentraladministrasjonen er gitt opplysninger fra hemmelig møte i finanskomiteen:

«I et lukket møte i Stortinget meddelte representanten Bernt *Ingvaldsen* at det fra embetsmenn i sentraladministrasjonen var gitt opplysninger fra hemmelig møte i Finanskomiteen. Hr. Ingvaldsen refererte til skriv til stortingsrepresentant Fr. Vik fra Sildemelutvalget, datert 26/11 1955.

Presidentskapet har gjennom Regjeringen innhentet nærmere opplysninger om det nevnte diskresjonsbrudd, og med skriv av 6. februar d.å. oversendt Lønns- og prisdepartementet følgende redegjørelse fra ekspedisjonssjef Gjelsvik:

«Brevet av 11. januar 1956 fra Stortingets presidentskap er blitt forelagt meg. Med brevet fulgte et brev av 26. november 1955 fra Sildemelutvalget til stortingsmann Fridthjof Vik. I anledning av disse to brev tillater jeg meg å uttale:

¹ Innst. S.B. for 1955, om Generalavtalen for tolltariffer og handel, offentliggjort som innst. S. nr.

Under et av de møter som i fjor høst ble holdt som ledd i prisforhandlingene for sild og sildeprodukter, kom en også inn på den nåværende organisering av fellessalget av sildemel og sildolje. Det ble nevnt at det hadde vært arbeidet med spørsmålet om å få et felles salgskontor i aksjeselskaps eller andelslags form i stedet for den nåværende ordning med et offentlig eksportutvalg. Det var imidlertid hittil ikke blitt noe av denne omlegning, idet det var divergerende meninger innen sildemel- og sildoljeindustrien med hensyn til om den var hensiktsmessig. Jeg meddelte i den anledning at den nåværende ordning nødvendiggjorde i ganske stor utstrekning behandling av avgifts- og tilskuddssaker både i departementet og Stortinget og at det fra flere hold innen disse institusjoner var reist spørsmål om mer offentlig behandling av sakene. Min mening med denne uttalelse var å gi et argument til de kretser innen sildemel- og sildoljeindustrien som ønsket å få den felles omsetning av industriens produkter noe mer ut av offentlig regi. Jeg gikk nemlig ut fra at arten av de saker som offentlige institusjoner fikk til behandling etter en slik omlegning ville endre seg og tillate offentlig behandling i all fall i større utstrekning enn i dag.

Å dømme etter brevet fra Sildemelutvalget til stortingsmann Vik skal jeg på møtet ha uttalt at «en av dem som ivret mest for en slik ordning (med offentlig behandling av de saker det gjelder) var herr Ingvaldsen (H)». Dette må bero på en misforståelse. Det jeg på møtet sa var at representanter for sildemel- og sildoljeindustrien burde henvende seg til herr stortingsmann Ingvaldsen, som hadde vært ordfører for de her gjeldende avgiftssaker i Stortinget, dersom de mente at offentlig behandling av sakene i Stortinget ville virke uheldig. Bakgrunnen herfor var at det på møtet hevet seg advarende røster mot videregående offentlig behandling av avgifts- og tilskuddssakene etter at jeg på den måte som nevnt ovenfor hadde argumentert for et felles salgskontor. Jeg kan bare beklage at mine opplysninger om at herr Ingvaldsen var ordfører for disse saker er blitt oppfattet således at han var en av dem som gikk inn for offentlig behandling av avgiftssakene.

Ærbødigst

Øystein Gjelsvik»

Presidenten foreslår erklæringen vedlagt protokollen.

Ingvaldsen: Så vidt jeg forsto, ville presidenten foreslå at denne erklæringen vedlegges protokollen. Jeg er imidlertid ikke ubetinget fornøyd med at saken bare ender på denne måten. Jeg mener at stortingsrepresentantene har krav på en beskyttelse når det gjelder disse sakene som de i dag

etter min mening ikke har. Jeg tillater meg å sitere § 53 i Stortingets reglement:

«Representantene har taushetsplikt for alle saker som behandles for lukkede dører i Stortinget eller avdelingene, og dessuten for behandlingen av slike saker i komiteene og i den utvidede utenrikskomite. Første gang en representant møter, skal han gi taushetserklæring etter et formular som presidentskapet har fastsatt.»

Jeg oppfatter den bestemmelsen slik at en representant ikke har anledning til å nevne en gang at det forekommer hemmelige møter og heller ikke at det er hemmelige behandlinger i komiteen. Jeg synes derfor det vil være meget rimelig om også administrasjonens folk som har kjennskap til at Stortinget har slik behandling, er underkastet den samme taushetsplikt også i praksis.

I dette tilfellet har vi fått en forklaring fra vedkommende ekspedisjonssjef hvor han snakker om en misforståelse. Men det er ingen misforståelse at vedkommende ekspedisjonssjef har nevnt at finanskomiteen har hatt disse sakene til behandling. Han har nevnt hvem som er saksordfører, og derved har han også selvfølgelig utsatt vedkommende saksordfører for henvendelser fra de interesserte parter.

Jeg vil også peke på at dette ikke er første gang det har forekommet. Jeg tillater meg å sitere et av de mange dokumenter jeg har fått fra de interesserte parter i disse fiskerireguleringssakene. Her er noen brev fra De Norske Klippfiskeksportørers Landsforening. Fra et brev her av 16. februar 1954 til Prisdirektoratet skal jeg få lov å sitere et avsnitt:

«Vi vil også henlede Deres oppmerksomhet på siste avsnitt i Finansdepartementets brev av 15. januar d.å., hvorav det fremgår at økningen av avregningsprisene for 1953 års tørrfisk, foretatt 1/9-1953, skjedde etter anmodning av Stortingets Finanskomite.»

Jeg er for det første ikke enig i realiteten i den uttalelse. Jeg er enda mindre enig i at en sånn meddelelse er tilflytt Klippfiskeksportørenes Landsforening. Jeg tillater meg også å sitere et lite avsnitt av et brev fra samme avsender - altså De Norske Klippfiskeksportørers Landsforening, av 10. mars 1954:

«Vi har dessverre ennå ikke kunnet konstatere om Finansdepartementets uttalelse i forbindelse med Stortingets Finanskomite er riktig eller ikke. Vi venter svar på det fra herr Ingvaldsen.»

Jeg må tilstå at de venter fremdeles på det svaret, for jeg anser meg bundet av reglementet. Jeg finner derfor at den nåværende ordning er svært lite tilfredsstillende når det gjelder denne hemmelige behandling. Og etter min mening må det være presidentskapets oppgave å sørge for at administrasjonens folk får den rette forståelse av hva en hemmelig behandling er.

Jeg vil dessuten føye til at jeg også er fullt klar over hvor vanskelig det er å ha en hemmelig behandling av slike saker, og jeg har jo tidligere ved en rekke anledninger fremholdt at jeg mener at det er nødvendig å komme bort fra det. Men så lenge sakene er hemmelige for Stortinget og i Stortinget, må de også være det for administrasjonen. Jeg tør derfor be presidenten om å ta denne sak opp på litt bredere basis og ikke nøye seg med at den siterte erklæring bare vedlegges protokollen.

Presidenten: § 53 i reglementet omhandler representantenes taushetsplikt; men presidenten for sitt vedkommende er enig med hr. Ingvaldsen i at selvsagt bør de som tilkalles til hemmelige møter, ha den samme taushetsplikt. Presidenten skal forelegge hr. Ingvaldsens mening om saken for presidentskapet - det er alt presidenten kan love - men allikevel må denne skrivelse vedlegges protokollen.

Hambro: Jeg er selvfølgelig enig med presidenten i hans konklusjon, og også i hans uttalelse. Jeg tror det har vært uhyre betimelig at hr. Ingvaldsen har reist dette spørsmål her. Det synes å være gått ut av bevisstheten for en stor del i administrasjonen at en taushetsplikt gjelder også den. Og hvis den tilstedeværende representant for Regjeringen vil unnskylde meg, så vil jeg si at det støter min formsans at Regjeringens medlemmer, når det er møte for lukkede dører, innfinner seg før Stortinget har besluttet at de skal få adgang til å overvære møte for lukkede dører. I eldre tid var det utenkelig. Da satt medlemmer av Regjeringen i statsrådsværelset inntil de fikk et bud fra presidenten om at Stortinget hadde besluttet at de skulle få adgang til å overvære møtet. Man kan si at det er nokså selvfølgelig at de får den adgang, men dog er det en form som har sin reelle betydning. Og det har vært syndet uhyre meget av folk fra administrasjonens side. De kommer som en selvfølge i logen når det er møter for lukkede dører. I alminnelighet får de da ved en beslutning adgang til det, men slett ikke alltid. Jeg tror at en alminnelig innskjerpelse av at den samme forpliktelse som gjelder for stortingsmenn, gjelder også for representanter for administrasjonen, er høyst påkrevet. Medlemmer av Stortinget må underskrive en erklæring for å kunne delta i hemmelige møter i visse komiteer. Det har vært forsømt mange ganger å avkreve dem, som møter fra administrasjonen, den samme erklæring. Det tror jeg bør gjøres. Det er ikke en feil fra presidentskapets side. Det påhviler den enkelte komiteformann i slike saker; men jeg tror at strengere regler vil være nyttig.

Oscar Torp: Jeg er helt enig med hr. Ingvaldsen i hans uttalelse når det gjelder de hemmelige sakene. Administrasjonen har nøyaktig den samme plikt på seg til å behandle hemmelige saker slik som det er foreskrevet i

reglementet. Og det er naturlig, når denne sak er tatt opp i Stortinget, at presidentskapet gjør Regjeringen oppmerksom på nettopp dette. Når det gjelder erklæringen om taushetsplikten, er det bare en ukes tid siden, tenker jeg, at jeg undersøkte på Kontoret, og der ble det svart at alle har avgitt slik erklæring. Og om ikke det skulle medføre riktighet, skal jeg bringe på det rene at så er tilfelle, men det er det svaret jeg har fått.

Når det gjelder Regjeringens adgang til Stortinget, har jo det sin gamle historie. Og jeg er enig med hr. Hambro i at vi bør prøve å holde de regler, for det er alltid slik at formelle ting kan inneholde en realitet. For så vidt er jeg også enig med hr. Hambro i hans uttalelse på det område.

Ingvaldsen: Tør jeg spørre hvilken realitet det innebærer at denne erklæringen fra vedkommende ekspedisjonssjef nå vil bli foreslått vedlagt protokollen? Vil det si at dermed er saken for alltid opp- og avgjort?

Presidenten: Enhver sak som forelegges for Stortinget, må jo kunne ut i et vedtak i en eller annen form, og i dette tilfelle vet ikke presidenten noen annen form enn den at saken vedlegges protokollen. Men presidenten har sagt at hr. Ingvaldsens uttalelse skal bli forelagt presidentskapet i samlet møte.

Oscar Torp: Jeg er heller ikke riktig klar over hvor langt hr. Ingvaldsens uttalelse rekker. Det er klart at denne sak som har passert Presidentskapet, må vedlegges protokollen, og i tillegg til det kommer jo presidentens uttalelse at han vil ta det opp på bakgrunn av den debatt som har foregått her i dag. Med hensyn til om det kan ligge det i det at det skal foretas represalier overfor den enkelte, går jeg ut fra at så langt strakk ikke hr. Ingvaldsens uttalelse seg. Det er vel det spørsmålet som skal overveies? Det får man først se etter å ha gransket saken nærmere, synes jeg.

Presidenten: Presidenten foreslår at redegjørelsen vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Presidentens forslag ble enstemmig bifalt.

Referat.

(5) Kgl. meld. om Herdningsfabrikkenes midlertidige reguleringsfond.

Enst.: Tilstilles finans- og tollkomiteen.

Protokollen ble derefter opplest uten å foranledige noen bemerkning.

Møte for lukkede dører i Stortinget 20. februar 1956 kl. 12.45

Møtet hevet kl. 13,05.